

KUTSE OSALEMISEKS VOOREMAA GEOPARGI LOOMISES

Looduspärandile tulevikku rajades.

Kohalik inimene

**Taastuv-
energeetika**

Loodusharidus

Loodusturism

Koostöö

Kontakt:

Tartu Vallavalitsus

Kaidi Randpõld

Mob. 53402667

kaidi.randpold@tartuvv.ee

Tere hea volikogu liige!

Tartu Vallavalitsus kutsub teie omavalitsust ühinema Vooremaa Geopargi loomise **partnerluslepinguga**. Hiljuti, 2. detsembril Jääaja Keskuses toimunud Vooremaa Geopargi strateegia kava seminaril öeldi omavalitsusjuhtide poolt välja mõte, et edasiste tegevuste kavandamisel on vaja omavalitsuste ülest kokkulepet. Antud kutse kannab eesmärki selgitada välja motiveeritud omavalitsused, kes soovivad panustada geopargi loomisesse.

Geopargi loomise eesmärk on alustada rahvusliku tasemega geopargist ning läbi aktiivse arendustöö saada rahvusvahelise tasemega geopargi tunnustus. **Soovime, et Vooremaa Geopark kuuluks tulevikus UNESCO peakontori juures tegutsevasse ülemaailmsesse geoparkide võrgustikku.**

Eestimaal on paiksid, mida külastatakse meelsasti ka n-ö kutsumata (nt Pärnu, Saaremaa), kuid on palju kohti nii Eestimaal, kui ka lähiriikides, mis on oma olemuselt unikaalsed, kuid mis ei kõla atraktiivselt ja mida ei teata. Meie kodukant on unikaalse looduspärandiga ja meie piirkond vajab ühist ja uut nimetajat, et teiste seas silma paista. **Geopark annab võimaluse koonduda ühise nime ja temaatika alla ning eristuda teistest piirkondadest.**

Käime ühte jalga – ei konkureeri omavahel, vaid teiste piirkondadega!

Vooremaa Geopargi loomisel on kolm peamist lähtekohta:

1. Geopargi loomise keskmeks on kohaliku inimese heaolu.
2. Geopargi loomise eesmärgiks on rahvusvahelise tuntuse saavutamine.
3. Geopargi loomise võimalikkuse tagab koostöö.

Geopark on kohaliku kogukonna initsiatiivil loodus- ja pärandkultuuri poolest rikkas piirkonnas loodud ettevõtmine, mille esmaseks **eesmärgiks on kohalikule kogukonnale majandusliku tulu teenimise võimaluste korraldamine looduspärandil põhineva majanduse arendamisel**. Loodava Vooremaa Geopargi puhul toimuks majanduse arendamine loodusturismi (põhirõhuga geoturismi) toodete-teenuste arendamise ja pakkumise ning taastuvenergeetika tootmise ja kasutamise suurendamise kaudu.

Majanduslikuks kasusaajateks on piirkonna arendusorganisatsioonid ja kohalik kogukond: turismi-, põllu- ja metsamajanduses tegutsevad ettevõtjad ja ka piirkonnas asuvad haridusasutused ning looduskeskused.

Visioon - olla kohaliku inimest väärtustav iseseisev majandusruum, koondades ja tuginedes piirkonna loodus- ja kultuuripärandile.

Eesmärgid on:

- Olla rahvusvaheliselt tunnustatud ja sertifitseeritud geoloogiliste, loodus- ja kultuuriväärtuste külastuspiirkond.
- Olla Eesti-siseselt kui ka regioonis tunnustatud loodushariduse teoreetiliste teadmiste ja praktiliste oskuste omandamise kohaks.
- Arendada kohalikule kogukonnale kasutoovat ja kestlikku majandustegevust.

Geopark keskendub oma tegevuses peamiselt kolmele valdkonnale: taastuvenergeetika, loodusharidus ja puhke- ja turismimajandus (põhirõhuga loodusturism):

Taastuvenergeetika valdkonnas on piirkonnas tegevad Tartu Regiooni Energiaagentuuri (TREA) spetsialistid. Energiaagentuuri tegevuspiirkonda kuuluvad nii Jõgeva- kui ka Tartumaa. Soovime kaasata TREA spetsialiste enam piirkonnas tihedamat koostööd tegema omavalitsuste, ettevõtjate ja kogukondadega, et kasvaks teadlikkus taastuvenergeetika valdkonnast ning taastuvenergia allikaid hakatakse rohkem rakendada igapäevaelus.

Loodushariduse edendamisel parima tulemuse saavutamiseks soovime valdkonnas tegutsejaid siduda ühtsesse loodusharidusvõrgustikku, koordineerimaks arengusuundi ning vältimaks dubleerimist, et saavutada maksimaalne sünergia nii loodusharidusprogrammide väljatöötamisel, elluviimisel kui ka loodushariduskeskuste ja teiste tugipunktide välja arendamisel. Arendustegevusi soovime teha koostöös valdkonna spetsialistide ja vastavate ametkondadega.

Puhke- ja turismimajanduses keskenduksime esmalt vajaliku taristu ja infovõrgustiku loomisele ennekõike kohaliku inimese heaks ja siis külastaja jaoks. Soovime, et kohalikul elanikul oleksid kodu lähedal võimalus tegeleda rekreatiivsete tegevustega peamiselt looduses, kuid ka selle tarbeks rajatud hoonetes. Teiseks aitaksime kaasa turismitoodete- ja teenuste arendamisele, et piirkond saaks uhkelt kanda geopargi nime kui kvaliteedi märki.

„Geoparki ei ole vaja mitte niivõrd teadlastele, kui just maakonnale ja kohalikele omavalitsustele, sest selle peamine eesmärk on siiski kohaliku elu edendamine (Raukas 2010)“

Geoparkide, kui piirkondlikult tähelepanuväärsete geoturismi sihtkohtade loomise ideed hakati UNESCO initsiatiivil ellu viima 1998. aastal. UNESCO egiidi all toimiva ülemaailmse geoparkide võrgustiku (*ingl. k. GGN - Global Geoparks Network*) raames nähakse ette umbes 500 rahvusvaheliselt tunnustatud geopargi loomist. Seisuga 2014. a. september on UNESCO sertifikaat omistatud 111 geopargile 32-s riigis, neist 64 geoparki asub 22 Euroopa riigis. **Meie geopark võiks olla üks maailma 500 geopargi seas.**

Loodusturismi vallas on geoparkidel ja pikema ajaloolise taustaga rahvusparkidel (esimene aastast 1872, USA-s) mitmeid sarnaseid eesmärke, samas erinevustena võib välja tuua kolm aspekti:

- Geopargis on tähtsal kohal geoloogiliste loodusmälestiste, pärandkultuuriobjektide, eluslooduse ja maastike säilitamine ning eksponeerimine geoturismi arendamise ja loodushariduse edendamise eesmärgil.
- Rahvusparke aga käsitletakse Eestis kui kaitsealasid, mis on loodud loodusmaastike, kultuuripärandi ja tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Geopark ei ole omaette kaitseala vaid piirkondlik geoturismi sihtkoht, kus järgitakse juba olemasolevaid looduskaitselisi piiranguid, kuid ilma täiendavate kohalike piiranguteta.
- UNESCO poolt tunnustatud geoparkide üheks oluliseks eesmärgiks on kohaliku elanikkonna aktiivne kaasatus geoturismialaste teenuste pakkumisel, parandamiseks piirkonna majanduslikku arengut ja suurendamiseks tööhõivet.

Eeltingimused UNESCO geoparkide võrgustikuga liitumiseks on:

- ühe või enama rahvusvahelise tähtsusega või regioonis ainulaadse geoloogilise loodusmälestise olemasolu geopargi territooriumil;
- selgelt piiritletud geopargi territoorium;
- jätkusuutlik tegevuskava;
- aktiivne haridusalane tegevus (õppe- ja teavitusprogrammid geopargi ning loodus- ja maateaduste kohta);
- tugev ja selge juhtimisstruktuur.

Rahvusvahelise tähtsusega objektideks Vooremaa geopargi piires on geoloogiliselt erineva geneesiga ja erineval arenguastmel olevad jääaja-järgsel perioodil kujunenud suured soomassiivid, mis Lääne-Euroopas ei ole säilinud: **Endla ja Alam-Pedja soostik ning Emajõe Suursoo**. Suurte soode keskmesse jääv kõrgustikuala – **Vooremaa**, on üheks esinduslikumaks voorestikuks Ida-Euroopa lauskmaal. Vooremaa geopargi idapiiriks on aga Eesti suurim ning Euroopas pindalalt neljas järv – **Peipsi järv**, mille kaldal asuvad omapärase kultuuritaustaga **Vene vanausuliste külad**. Välisturistidele huvipakkuvaks pärandkultuuri objektiks võiks kujuneda **Alatskivi loss**. Teiseks põnevaks turismiobjektiks võiks kujuneda **Põltsamaa loss, linnus ja Niguliste kiriku kompleks**.

Ühtlasi tuleb rõhutada, et geopargi moodustamisega ei kaasne kohalikule kogukonnale mingeid täiendavaid majanduslikke ega looduskaitselisi piiranguid.

UNESCO võrgustikku kuulumise eelised:

- tasuta geopargi tutvustus kogu maailma ulatuses,
- külastajatele – kvaliteedimärk UNESCO poolt,
- lihtsam rahade taotlemine projektidele (kaasaarvatud EU-rahad),
- geoparkidevaheline infovahetus, võimalus osaleda ühisprojektides.

UNESCO roll:

- kogemuste ja info jagamine sekretariaadi poolt,
- rahvusvaheliste ürituste organiseerimine,
- infovahetus – publikatsioonide koostamine,
- geoparkide tegevuste vastavuse jälgimine UNESCO standarditele.

Organisatsioon

Vooremaa geopargi loomiseks näeme ette järgmiseid ülesandeid:

- I. Tugeva keskusega geopargi loomine, tegusa juhtimise ja aktiivse finantsvahendite kaasamise abil.
- II. Geoloogiliste ja loodusväärtuste ning pärandkultuuri objektide säilitamine, tutvustamine nii Eesti-siseselt kui ka rahvusvaheliselt.
- III. Edukaks turundustegevuseks: tugeva imago loomine ja rahvusvahelise tuntuse saavutamine.

Tegevused, mida nähakse ette tugeva keskusega geopargi loomiseks ja tegusa juhtimise ning aktiivse finantsvahendite kaasamiseks:

- töömeeskonna loomine;
- keskuse loomine Äksis asuvasse Jääaja Keskusesse;
- geopargi sidusa teabesüsteemi loomine koostöös erinevate ametkondadega (partnerluslepingute sõlmimine);
- koostöö geopargi alale jäävate loodusharidusasutustega ja erinevate kultuuripärandi objektide haldajatega (partnerluslepingute sõlmimine ja informatsiooni jagamine);
- koostöö koordineerimine piirkonna arendusorganisatsioonide, omavalitsuste, ettevõtjate ja kogukondade vahel.

Esmalt on vajalik tööle võtta tegevjuht. Vajalikud teised ametikohad (loodushariduse spetsialist, turundusjuht) on kavas täita koostöös arendusorganisatsioonide tegevuste kaudu või nende poolt määratud spetsialistide poolt. Geopargi partneriteks on maakondade arendusorganisatsioonid, kellega koostöös näeme võimalust omavalitsuste ja kogukondade ootusi ja arengusoove ellu viia. Koostöös arendusorganisatsioonidega soovime jagada tööülesandeid nii, et tegevusi ei dubleerita.

Kuna geopargi temaatika on meie piirkonnas uus ja üsna tundmatu, seepärast oleme valmis tulema volikogudesse geopargi olemust enam lahti rääkima.

Ootame hiljemalt 2. veebruariks 2015. a. teie volikogu otsust geopargi partnerluslepinguga ühinemise kohta. Geopark saab juriidilise vormi siis, kui arendustegevustega ollakse nii kaugele jõudnud ja kõik ühinenud partnerid seda soovivad.

Aivar Soop

vallavanem

Tartu Vallavalitsus

Partnerlusleping Vooremaa Geopargi loomiseks

EELNÕU

...../...../2015, ... (koht)

....., ... ja ....., edaspidi "partnerid" sõlmisid alljärgneva partnerlusleppe:

1. ÜLDSÄTTED

- 1.1. Partnerluslepe on sõlmitud eesmärgiga koondada omavalitsused, kes soovivad geopargi loomises osaleda.
- 1.2. Geopargi maa-ala moodustub lepinguga liitunud omavalitsuste üleselt või vastavalt partnerite vahelisele kokkuleppele.
- 1.3. Partnerite üleselt moodustatakse Partnerite Koda, mis on kõrgeim juhtimisorgan geopargi loomise protsessis.
- 1.4. Partnerite Koda koordineerib ja suunab geopargi arendustegevusi.
- 1.5. Partnerite Koda moodustub omavalitsuste esindajatest.
- 1.6. Partnerite Koda juhib esimees.
- 1.7. Partnerluslepe on sõlmitud tähtajaliselt ja lõpeb geopargi juriidilise ühenduse moodustamisega, mille aja määrab Partnerite Koda.
- 1.8. Partnerluslepingu raames tehtava koostöö valdkonnad ja koostöötingimused, mis ei ole fikseeritud käesolevas lepingus, reguleeritakse konkreetsete suhete eripärasest lähtudes eraldi lepingutega, kus täpsustatakse poolte kohustused ning ühisprojektide finantseerimise kord.

2. ÜLDISED KOOSTÖÖSUUNAD

2.1. Loodava geopargi eesmärkideks on:

- 2.1.1. olla rahvusvaheliselt tunnustatud ja sertifitseeritud geoloogiliste, loodus- ja kultuuriväärtuste külastuspiirkond;
- 2.1.2. olla nii Eesti-siseselt kui ka regioonis tunnustatud loodushariduse teoreetiliste teadmiste ja praktiliste oskuste omandamise kohaks;
- 2.1.3. pakkuda kohalikule kogukonnale kasutoovat ja kestlikku majandustegevust.

2.2. TEGEVUSED EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS

- 2.2.1. Piirkonna majanduslikule arengule kaasa aitamiseks ja täiendvõimaluste loomiseks:

- 2.2.1.1. Taastuenergeetika parem rakendamine piirkonnas;
  - 2.2.1.2. Väikeettevõtluse edendamine;
  - 2.2.1.3. Loodussäästliku turismi s.h. loodusturismi ja puhkemajanduse arendamine;
  - 2.2.1.4. Koostöö edendamine teadusasutuste ja ettevõtete vahel.
- 2.3. Geopargi territooriumil asuvate loodus-, kultuuri- ja ajalooäärtusega objektide tutvustamine kõikidel nimetatud otstarbele sobivate meetoditega.
  - 2.4. Loodus- s.h. geoloogilise väärtusega objektide atraktiivsuse tõstmine, tootepõhine arendamine, korrashoiu korraldamine ja sellealastele tegevustele kaasaaitamine.
  - 2.5. Geopargi keskuse arendamine.
  - 2.6. Loodus-, kultuuri ja muinaspärandi säilimist aitavate ja teadvustavate koolituste korraldamine ning sellega kohalike elanike, huviliste ja külastajate teadlikkuse tõstmine.
  - 2.7. Loodus-, kultuuri ja muinaspärandi alaste arendusuuringute teostamisele kaasa aitamine või korraldamine.
  - 2.8. Osalemine maakondlikes, regionaalsetes ja rahvusvahelistes projektides, samuti ka nende koostamine, juhtimine ja läbiviimine.
  - 2.9. Osalemine maakondlikes, regionaalsetes ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes ja samuti ka nende loomine ja arendamine.
  - 2.10. Konverentside, seminaride, kursuste, ekskursioonide, õppereiside, näituste, messide ja teiste teabeürituste korraldamine.
  - 2.11. Loodus- s.h. geoloogiliste, kultuuri ja muinaspärandi alaste trükiste, audiovisuaalsete meedia toodete valmistamise korraldamine ning nende levitamine.
  - 2.12. Teiste riikide ja geoparkide kogemuste levitamine ja juurutamine.
  - 2.13. Muud loetlemata tegevused, mis aitavad kaasa eesmärkide saavutamisele.
- ### 3. PARTNERITE VASTASTIKUSED KOHUSTUSED
- 3.1. Partner kohustub geopargi loomisesse panustama nii materiaalselt, kui mittemateriaalselt.
  - 3.2. Partner kohustub täitma talle usaldatud või tema poolt võetud ülesandeid.
  - 3.3. Ühinenud omavalitsusele on liikmemaksuks perioodil 01.03.-31.12.2015. a. 0,50 eurot elaniku kohta (01. jaanuari seisuga Rahvastikuregistri alusel). Liikmemaksu tasumine toimub igal aastal ja liikmemaksu suuruse otsustab Partnerite Koda. Liikmemaks kantakse Partnerite Koja poolt määratud pangaarvele.

- 3.4. Lepingupooled ühendavad oma jõu ja kompetentsi taotlemaks vahendeid arendustegevusteks geopargi piirkonnas.
- 3.5. Partner võimaldab ja aitab kaasa geopargi moodustamiseks vajalike tegevuste ellu viimisele enda territooriumil.
- 3.6. Partner aitab kaasata enda piirkonna kogukonda geopargi tegevustesse.
- 3.7. Partneril on õigus avalduse alusel lepingulisest suhtest välja astuda, kui ta on tasunud Partnerite Kojale võlad ja ellu viinud võetud kohustused. Etteteatamisega kolm (3) kuud ette.

4. LÕPPSÄTTED

- 4.1. Lepingu muutmine toimub poolte kokkuleppel ühe partneri põhjendatud kirjalikul taotlusel. Lepingu muudatus vormistatakse lepingu lisana, mis moodustab allkirjastamise hetkest arvates lepingu lahutamatu osa.
- 4.2. Lepingu täitmisel tekkinud erimeelsused lahendatakse läbirääkimiste teel ja juhitudakse kehtivatest õigusaktidest.
- 4.3. Lepingu lõpetamise üle otsustab Partnerite Koda. Poolel on õigus nõuda lepingu lõpetamist teavitades sellest teist poolt kirjalikult koos põhjendustega vähemalt kolm (3) kuud ette ja kui on täidetud lepingu punkt 3.7. nõuded.
- 4.4. Käesolev leping jõustub allkirjastamisel.
- 4.5. Leping sõlmitakse ..... võrdväärset juriidilist jõudu omavas eksemplaris.

5. POOLTE REKVISIIDID

Vald: Tartu vald

Reg. kood 75006486

Haava tn 6, Kõrveküla alevik

60512 Tartu vald

Tel: 7337750

E-post: tartuvv@tartuvv.ee

...../...../2015

.....

Aivar Soop

Vallavanem